

4de vergadering

Dinsdag 4 november 1997

Aanvang 13.30 uur

Voorzitter: Korthals Altes

Tegenwoordig zijn 65 leden, te weten:

Batenburg, Van den Berg, Bierman, De Boer, Boorsma, Braks, Van den Broek-Laman Trip, Cohen, Van Dijk, Eversdijk, Gelderblom-Lankhout, Van Gennip, Ginjaar, Glastra van Loon, Glasz, Van Graafeiland, Grewel, Grol-Overling, De Haze Winkelman, Heijmans, Heijne Makkreel, Hendriks, Hessing, Van Heukelum, Hilarides, Hirsch Ballin, Hofstede, Holdijk, Jaarsma, De Jager, Jurgens, Ketting, Korthals Altes, J. van Leeuwen, L.M. van Leeuwen, Linthorst, Lodewijks, Loudon, Luijten, Luimstra-Albeda, Lycklama à Nijeholt, Meeter, Michiels van Kessenich-Hoogendam, Pit, Pitstra, Le Poole, Rensema, Roscam Abbing-Bos, Schuurman, Schuyer, Staal, Stevens, Talsma, Tuinstra, Varekamp, Veling, Verbeek, Vrisekoop, Werner, Wiegel, De Wit, Wöltgens, Van de Zandschulp, Zijlstra en Zwerver,

en mevrouw Sorgdrager, minister van Justitie, de heer Kohnstamm, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, mevrouw Van de Vondervoort, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, en mevrouw Terpstra, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Ter Veld, wegens bezigheden elders;

Postma, wegens ziekte;

Baarda en De Beer, wegens verblijf buitenslands.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het eind van deze editie.)

De **voorzitter**: Aangezien voor de verdragen die ter stilzwijgende goedkeuring zijn voorgelegd en zijn gedrukt onder de nummers 25642, 25643 en 25660 de termijn is verstreken, stel ik vast, dat wat deze Kamer betreft aan uitdrukkelijke goedkeuring van deze verdragen geen behoefte bestaat.

Ik deel aan de Kamer mee, dat in het kader van UC Schengen is binnengekomen een procedurevoorstel met toelichting van het Oostenrijks voorzitterschap voor de inwerkingstelling van de Uitvoeringsovereenkomst in Griekenland. Dit document is, met het verzoek om spoedige accordering, voor beraad naar de desbetreffende vaste commissie doorgeleid.

Voorts deel ik aan de Kamer mede, dat een "Tweede gemeenschappelijk standpunt betreffende onderhandelingen in het kader van de Raad van Europa en de OESO over de bestrijding van corruptie" is binnengekomen. Hoewel het ontwerpbesluit een onverbindend karakter heeft, is mij gebleken dat

beraad in de desbetreffende vaste commissies wenselijk wordt geacht.

Aan de orde is de behandeling van de wetsvoorstellen:

- **Aanvulling van de Wet milieubeheer met een regeling ter waarborging dat gesloten stortplaatsen geen of zo min mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu hebben, alsmede wijziging van de Wet bodembescherming (24321);**

- **Wijziging van de Wet milieubeheer (bepalingen inzake afvalstoffen) (24875);**

- **Wijziging van de Financiële-verhoudingswet en enkele andere wetten en regels inzake de invoering van deze wijziging in verband met een herziening van het verdeelstelsel voor het Provinciefonds (25185);**

- **Regels betreffende het toezicht aan boord van schepen onder buitenlandse vlag in Nederlandse havens op de naleving van internationale voorschriften op het gebied van de veiligheid, voorkoming van verontreiniging en leef- en werkomstandigheden (Wet havenstaatcontrole) (25254);**

- **Wijziging van de Schepenwet in verband met de totstandkoming van de Wet havenstaatcontrole (25255, R1586);**

- **Aanpassing van bijzondere wetten aan de derde tranche van de Algemene wet bestuursrecht (Aanpassingswet derde tranche Awb I) (25280);**

- **Aanpassing van enkele rijks wetten aan de derde tranche van de Algemene wet bestuursrecht (Aanpassingswet rijks wetten derde tranche Awb) (25319, R1592);**

Voorzitter

- **Vaststelling van de begroting van de uitgaven van het Huis der Koningin (I) voor het jaar 1998 (25600-I);**

- **Wijziging van de Wet op het basisonderwijs, de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet medezeggenschap onderwijs 1992 inzake ouderbijdragen, sponsorgelden en stichtings- en opheffingsnormen (25177).**

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Regels met betrekking tot de geestelijke verzorging in instellingen in de zorgsector, in justitiële inrichtingen en in de krijgsmacht (Wet geestelijke verzorging zorginstellingen, justitiële inrichtingen en krijgsmacht) (23720).**

(Zie vergadering van 27 mei 1997.)

De beraadslaging wordt hervat.

□

Mevrouw **Van Leeuwen** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Van meet af aan en tot twee maal toe heeft de CDA-fractie de aandacht gevraagd voor de ongelijke behandeling tussen bejaardenoorden, woonzorgvormen én verpleeghuizen terzake van de geestelijke verzorging. Immers, mede op grond van de zwaardere zorg- en verpleegbehoefte van ouderen in de verzorgingshuizen en woonzorgvormen is er sedert 1 januari 1997 sprake van hetzelfde regime als voor de verpleeghuizen. Dan kan er naar onze overtuiging voor geestelijke verzorging als integraal onderdeel van verantwoorde zorg zeker geen sprake zijn van een afwijkende behandeling.

Thans beschikken wij over het toegezegde onderzoeksrapport "Geestelijke verzorging: verzorgingshuizen een zorg". De conclusie van dit rapport is helder. De werkelijke uitgaven voor geestelijke verzorging van verpleeghuizen, gemeten naar het bedrag per 100 bedden in 1995, zijn ruim twee maal hoger dan die voor verzorgingshuizen. Indien de

beide categorieën instellingen volledig gelijk zouden moeten worden gefaciliteerd in het aanbieden van geestelijke verzorging, zo stellen Moret, Ernst & Young, dan bestaat er in 1997 een historisch verschil in het macrobudget van zo'n 24 mln. Het door de Woonzorgfederatie genoemde bedrag van 30 mln. kon niet worden onderbouwd, maar de WZF heeft wel gelijk gekregen dat een substantiële uitbreiding van de financiële middelen noodzakelijk is. In de brief van de staatssecretaris van 8 september jongstleden, waarin het kabinetsstandpunt in reactie op het onderzoeksrapport is verwoord, wordt toegegeven dat er metterdaad een gemiddeld hoger bedrag beschikbaar is in verpleeghuizen dan in verzorgingshuizen. Dat is een wel erg magere conclusie, als het bedrag twee maal hoger is.

Aan deze constatering wordt dan als standpunt toegevoegd, dat het kabinet heeft gesteld te willen uitgaan van een "gelijkwaardige" benadering van beide bewonerspopulaties en het geeft hieraan vervolgens een nieuwe inhoud. Dat is bepaald voor ons een nieuw feit, omdat tot dusverre slechts financiële argumenten werden aangevoerd. De staatssecretaris stelde immers op 27 mei 1997: "Dat" – gelijke behandeling werd bedoeld – "kan evenwel pas op het moment dat de financieringswijze van de verzorgingshuizen totaal gelijk is aan die van verpleeghuizen." De brief van 8 september vervolgt met een voor de CDA-fractie onbegrijpelijke passage, die ik graag wil citeren: "Gegeven de duidelijk bestaande verschillen daartussen" – dus tussen beide categorieën – "impliceert het vorenstaande dus geenszins dat voor beide voorzieningen van hetzelfde normbedrag zou moeten worden uitgegaan." Over welke duidelijk bestaande verschillen heeft de staatssecretaris het dan? Want de genoemde gemiddelde grotere mobiliteit en overige gezondheids-toestand zijn wel vergezochte argumenten!

Deze zijn ook in strijd met de constatering van de Commissie van advies inzake de criteria voor steunverlening aan kerkgenootschappen en andere genootschappen op geestelijke grondslag, de zogeheten commissie-Hirsch Ballin. De commissie van advies wijst met name op de gemiddelde leeftijd van

bewoners in verzorgingshuizen, die toen ruim 83 jaar was, de grote mate van hulpbehoefte en de fors gereduceerde mobiliteit en stelt dan dat aan het maatschappelijk en geestelijk leven buiten het verzorgingshuis door de sterk verminderde mobiliteit niet of nauwelijks meer wordt deelgenomen. De oriëntatie op medebewoners en medewerkers wordt daardoor al sterker. In het verzorgingshuis zullen ook de levenservaringen van het langdurige leven verwerkt moeten worden. Daar komt nog bij dat de confrontatie met de nadering van de dood problemen kan opleveren, waarbij de vraag naar de zin van het leven vaker dan in voorgaande levensperiodes klemmend wordt.

Dit alles leidde de commissie-Hirsch Ballin tot de conclusie dat in de wetgeving geestelijke verzorging als geïntegreerd onderdeel van de zorg dient te worden gewaarborgd.

Aan de overheid belast met de financiering, zou dit de taak opleggen, eventueel door verschuiving in budgetten, gelijke financiële ruimte te creëren. Tussen de bejaardenoorden onderling, maar mutatis mutandis dan ook tussen de verzorgingshuizen en verpleeghuizen. Alle ook beoogde ontwikkelingen wijzen ook in deze richting. Dit blijkt tevens uit het onderzoek "Zorg voor medewerkers", dat in opdracht van VWS is uitgebracht.

Nu er een andere wending wordt gegeven aan het al dan niet beschikbaar komen van voldoende middelen voor de geestelijke verzorging, is het goed ook nog eens te verwijzen naar het in april 1987 uitgebrachte rapport van de toenmalige Nationale Ziekenhuis Raad, onder de titel "Dienst geestelijke verzorging in organisatie en beleid". In dit rapport wordt de geestelijke verzorging als een recht, maar ook als een noodzaak geschetst. Met name wil de CDA-fractie refereren aan de geestelijke dimensie als van doorslaggevende betekenis voor de verwerking en soms ook voor de genezing van de toestand waarin de patiënt verkeert. De kwaliteit van het bestaan in al zijn aspecten en in hun onderlinge samenhang wordt hierdoor zo goed mogelijk gewaarborgd. De kwaliteit van het bestaan die, mede als gevolg van de medisch-technologische vooruitgang, in toenemende mate vooral onder